

Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği (Seri No 13)

BÜMKO : 115567-14/ 17431-41

KONU : Görevinden uzaklaştırılan 9.7.1973 Devlet Memurlarının aylıkları hk.

Çeşitli Kuruluşlardan Bakanlığımıza gelen yazılardan, görevden uzaklaştırılan Devlet Memurlarının aylık ve özlük hakları yönünden yapılacak uygulamada tereddüde düşüldüğü ve farklı uygulamalara yol açıldığı anlaşılmaktadır.

788 sayılı Memurun Kanununun 60 inci maddesi uyarınca; yabancı memleketlerdeki memurlarla, Vali, Kaymakam ve Zabıta Amirlerinin lüzumu kati üzerine tayinlerindeki usule dayanılarak mensup oldukları vekaletler emrine alınmaları hükme bağlanmış ve bilahare bu madde 1777 ve 2919 sayılı Kanunlarla genişletilerek değiştirilmiştir. Nihayet bu hükümler bazı değişikliklerle 4 Mart 1954 tarihinde yürürlüğe giren 6435 sayılı (Bağlı buldukları teşkilat emrine alınmak suretiyle vazifeden uzaklaştırılacaklar hakkında kanunda toplanarak yeniden tedvin olunmuş ve dolayısıyla bu hususlara ilişkin adi geçen .kanunlarda yer alan bütün hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

Lüzumu halinde Bakanlık veya teşkilat emrine alınmak suretiyle memurların görevden uzaklaştırılmaları hususu, gerek 788 sayılı Memurun Kanununun 60 inci maddesiyle bu maddeyi tadil eden kanunların gerek 6435 sayılı Kanunun müşterek tarafını teşkil etmektedir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 137-145 inci maddeleriyle, memurların görevden uzaklaştırılmaları hükme bağlanmış ve 137 nci madde de görevden uzaklaştırma hususu, «Devlet Kamu Hizmetlerinin gerektirdiği hallerde görevi başında kalmasında sakınca görülecek Devlet Memurları hakkında alınan ihtiyati bir tedbirdir.» şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımlamaya göre «vekalet emrine alma» ile «görevden uzaklaştırma» da maksat aynıdır. Her iki durumda da hizmetin selameti için memurun «vazifesinden uzaklaştırılma» hususu kabul edilmiştir. Ancak memur hakkında alınan bu ihtiyati tedbir, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda «vekalet emrine alınma» olarak değil de «görevden uzaklaştırma» şeklinde ifade olunmuştur.

Nitekim, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun gerekçesinde de; «Devlet Memurlarından görevleri başında kalmalarında sakınca görülenlerin görevlerinden uzaklaştırılmaları hakkında yürürlükteki mevzuatın çeşitliliği, dağınıklığı bu madde ile giderilmiş ve hükümler tek bir sisteme bağlanmıştır. Böylece Memurin Kanunu, Memurin Muhakemat Kanunu, İl İdaresi Kanunu, 1609 sayılı Kanun, Memurların bağlı buldukları Kurum emrine alınmak suretiyle vazifeden uzaklaştırılacaklar hakkındaki 6435 sayılı Kanun ve çeşitli teşkilat :kanunlarında bu hususa dair hükümlerin bu madde ile ifadesi mümkün olmuştur. Ayrıca «Bakanlık emrine alınma» ve «Açığa çıkarma" gibi usulleri de lüzumsuz bulunmuştur. «Sistem basit ve uygulaması kolay olduğu kadar, sosyal adalete uygundur denilmiştir.

Bu duruma göre, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun «görevden uzaklaştırma ile ilgili hükümlerinin, 6435 sayılı Kanun hükümlerinin yerine geçtiğini şüphe ve tereddüde yer bırakmadan kabul etmek gerekir. Böyle olunca, 6435 sayılı Kanunun, 788 sayılı Kanunu dolaylı bir şekilde tadil eden kanunlardan biri olduğundan;

- 1) 657 sayılı Kanunun 237 nci maddesinin (a) bendi,
- 2) Keza 657 sayılı Kanuna aykırı hükümler taşıması yönünden de 237 nci maddesinin (b) bendi, hükmüne göre yürürlükten kalkmış bulunduğunu kabul etmek zaruridir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 141 inci maddesinin Görevden uzaklaştırılan Devlet Memurlarının bu süre içinde her türlü hak ve yükümlülükleri devam eder.» hükmü bu kanunun 1327 sayılı Kanunla değişik 237 nci maddesinin (a) fıkrasına göre, 1.3.1971 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Ayrıca, 657 sayılı Kanunun 140 inci maddesine istinaden 138 inci maddede sayılan yetkililerce görevden uzaklaştırılan Devlet Memurlarının aylık ve özlük haklarının ödenme.....öngörülen tüzükle bir ilgisi bulunmamaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 141 inci maddesinde «görevden uzaklaştırılan Devlet Memurlarının bu süre içinde her türlü hak ve yükümlülükleri 'devam eder.» Madde gerekçesinde de «Bu madde Anayasanın 30 uncu maddesinin son fıkrasının kabul ettiği yepyeni bir sosyal düşüncenin ifadesidir. Memurun, görevinden uzaklaştırılmakla kesin olarak Devlet Memurluğundan çıkarılacağı veya Devlet Memurluğuna engel olabilecek bir hüküm giyeceği belli değildir. Bir taraftan hizmetin selameti için memuru görevinden uzaklaştırmak lüzumu kabul edilirken, öte ,andan şüpheli bir sonuç için aylığını tamamen veya kısmen kesmek, onu ve geçindirmeye mecbur olduğu ailesi fertlerini sefaletle bırakmak uygun görülmemiş, memurun her türlü hak ve yükümlülükleri devam ettirilmiştir. Memurun görevinden uzakta kaldığı süre ne kadar uzun olursa alınan bu haklar devam edecek hatta yetkili mahkemelerce tutuklanmasına karar verilse bile, tutuklu kaldıkları sürece yine haklarını kaybetmeyeceklerdir. » şeklinde açıklamada bulunmaktadır.

Diğer taraftan, sözü geçen kanunun 145 inci maddesi ile; «görevden uzaklaştırma; bir disiplin kovuşturması icabından olduğu takdirde, en çok 3 ay devam edebilir bu süre sonunda hakkında bir karar verilmediği takdirde memur görevine başlatılır.

Bir ceza kovuşturması icabından olduğu takdirde, görevinden uzaklaştırmaya yetkili amir ilgilinin durumunu her iki ayda bir ve ilgiliye de yazı ile tebliğ eder.» hükmü getirilmiştir. Bu suretle, inceleyerek görevine dönüp dönmemesi hakkında bir karar verir görevden uzak kalma müddetinin süresiz olarak devam etmeyeceği ve haklarında görevden uzaklaştırma işlemi uygulanan memurların belirli süreler sonunda memuriyetle ilişkilerinin kesilip kesilmemesi konusunda yetkili amirlerine inceleme yetkisi verilmesi öngörülmüştür.

Haklarında görevden uzaklaştırma işlemi uygulanan personelin aylık ve özlük haklarına gelince :

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 141 inci maddesi hükmü gereğince, bu gibilerin memuriyetle ilişkilerinin kesilmesine kadar, haklarında 138 inci maddeye göre görevden uzaklaştırma işlemi yapılmış ise, suçun mahiyetine (vazifeden mütevellit olsun veya olmasın) bakılmaksızın, tutuklu .....

Ancak; ödenecek aylığın miktarının tespitinde 2 ayrı durum bahis konusudur. Çünkü 30.12.1972 tarihinde yürürlüğe giren «2 sayılı Kanun Hükmünde Kararname» ile bu gibi memurlara ödenecek aylık miktarı değiştirilmiş bulunmaktadır.

Bu duruma göre haklarında görevden uzaklaştırma işlemi uygulanmış bulunan memurlara;

- 1) 1.3.1971 tarihinden 31.12.1972 tarihine kadar tam
- 2) 2 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği 30.12.1972 tarihini izleyen ay başı olan 1.1.1973 tarihinden itibaren yarım aylık; ödenmesi gerekmektedir.

Su kadar ki, 657 sayılı Kanunun 2 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 141 inci maddesinin son paragrafı gereğince 657 sayılı Kanunun 143 üncü maddesinde sayılan durumların gerçekleşmesi, yani :

- a) Haklarında memurluktan çıkarmadan başka bir disiplin cezası verilenler;
- b) Yargılamanın men'ine veya beraatına karar verilenler,
- c) Hükümden evvel haklarındaki kovuşturma genel af ile kaldırılanlar;
- ç) Görevlerine ve memur haklarına ilişkin olsun veya olmasını memurluğa engel olmayacak bir ceza ile hükümlü olup cezası ertelenenler; » haklarında görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırılması halinde, görevden uzaklaştırılan, tutuklanan veya gözaltına alınan memurların kesilmiş olan aylıklarının diğer yerişinin kendilerine ödenmesi lazım gelmektedir.

Bu uygulama, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamı dışında kalan ve fakat aylıklarını bu kanuna göre alan kuruluşların personeli hakkında da caridir.

Bilgileri ve uygulamanın bu tebliğ esaslarına göre yapılması rica olunur.